

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีจำนวนประชากรดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากที่สุดอันดับ 1 ในภาคพื้นเอเชียและเป็นอันดับที่ 2 ของโลกจาก 137 ประเทศ ที่ประชากรดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในอัตราขยายตัวมากที่สุด และเป็นอันดับที่ 5 ของโลกที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทสุราวิสกี้ (SPIRIT) มากที่สุด (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2551ค) [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา. <http://www.thaihealth.or.th/node/6728> (12 กันยายน 2552) จากข้อมูลขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ในปี พ.ศ. 2549 การบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์กลับสูงขึ้นเป็น 2,479.70 ลิตร หรือเฉลี่ย 50.3 ลิตร/คน/ปี ในประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2544 การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เฉลี่ย 8.47 ลิตร/คน/ปี (ยงยุทธ ขจรธรรม, 2547 อ้างใน การสาธารณสุขไทย, 2550) ซึ่งถือว่ามี การบริโภคเพิ่มมากขึ้นทุกๆ ปี ไม่ว่าจะ เป็นเพศหญิงหรือเพศชาย มีการศึกษาความชุกของประชากรที่ดื่มอย่างหนักตามเขตสาธารณสุข 12เขตและกรุงเทพฯ พบว่า ความชุกของการดื่มสุราอย่างหนักในประชากรชายที่เคยดื่มสุราทั้ง 13 เขตสาธารณสุข (รวมกรุงเทพฯ) อยู่ระหว่าง ร้อยละ 51 - 63 ในประชากรหญิงอยู่ระหว่าง ร้อยละ 8.5 - 29 โดยมีอัตราดื่มสูงสุด คือ กรุงเทพฯ รองลงมา คือ เขตสาธารณสุขที่ 10 (เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา)เขตสาธารณสุขที่ 1 (นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ) และเขตสาธารณสุขที่ 8 (นครสวรรค์ ตากกำแพงเพชร) ต่ำสุดคือเขตสาธารณสุขที่ 12 (สงขลา พัทลุง นราธิวาส) (เยาวรัตน์ ปรปักษ์ขาม และคณะ, 2549) โดยแต่ละปีพบเพศชายมีระดับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงกว่าเพศหญิง กลุ่มผู้บริโภคส่วนใหญ่มักเป็นกลุ่มของผู้ใช้แรงงานมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ และเป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มวัยเด็กจนถึงวัยรุ่นมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มมากขึ้นและเริ่มต้นในการดื่มจากอายุที่น้อยลง ซึ่งถือได้ว่าผู้บริโภคกลุ่มนี้เป็นนักดื่มหน้าใหม่ที่ยังศึกษาอยู่ จากรายงานสถิติการดื่มของเยาวชนเปรียบเทียบในปี พ.ศ. 2539 และ พ.ศ. 2549 พบว่า อายุ 11 - 14 ปี ร้อยละ 0.0 เพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ

0.7 ช่วงอายุ 15 - 19 ปี มีน้ค้ด้มประจําจาก ร้อยละ 4.7 เป็น 6.8 และช่วงอายุ 20 - 24 ปี มีน้ค้ด้มประจํา ร้อยละ 15 เป็น 19.3 (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2551)

การด้มเครื่องด้มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้บริโภครวมทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยก่อให้เกิดปัญหาด้านสาธารณสุข ด้านสังคม ด้านการศึกษา และด้านเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนซึ่งถือว่าเข้าสู่ในช่วงวัยรุ่น เป็นวัยที่จะต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษอยู่ในสภาวะหัวเลี้ยวหัวต่อ และเป็นวัยที่มีการเรียนรู้ได้รวดเร็ว เป็นวัยที่อยากรู้ อยากเห็น อยากลอง ชอบความตื่นเต้นสนุกสนานท้าทาย ต้องการเป็นที่ยอมรับจากผู้ใหญ่และเพื่อน ทำให้เด็กวัยนี้มีการแสดงออกอย่างมากโดยขาดการยับยั้งชั่งใจตนเอง ขาดการไตร่ตรองให้รอบคอบ ขาดทักษะในการแสดงออกที่ถูกกาลเทศะ มีผลทำให้การทำงานในระบบร่างกายต่างๆ ทำงานผิดปกติ เริ่มตั้งแต่ระบบสมอง ระบบทางเดินอาหาร และกลายเป็นโรคตับแข็ง ที่เป็นผลมาจากการด้มเครื่องด้มแอลกอฮอล์ มีรายงานผลกระทบของเครื่องด้มที่มีแอลกอฮอล์ที่มีต่อสมองของแพทย์สภาแห่งอเมริกา (America Medical Association) พบว่าในปัจจุบันเด็กๆ ในอเมริกาที่ลองด้มเครื่องด้มแอลกอฮอล์ครั้งแรกมีอายุเฉลี่ย 12 ปี และเกือบ ร้อยละ 20 ของเด็กอายุ 12 ถึง 20 ปี ที่ด้มหนักมากมีผลกระทบต่อผลคะแนนจากการทดสอบการใช้คำศัพท์ การมองเห็น และความจำน้อยกว่ากลุ่มที่ไม่ด้มและมีผลการเรียนที่ตกต่ำ มีปัญหาทางสังคม ซึมเศร้า มีความคิดที่จะทำร้ายตนเองและฆ่าตัวตาย และชอบใช้ความรุนแรง (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2551)

ผลกระทบต่อครอบครัว เกิดการทะเลาะวิวาท หย่าร้าง ทำให้ครอบครัวเกิดความแตกแยก ไร้ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดี ทำให้ครอบครัวไม่มีความมั่นคงเกิดปัญหาการใช้ความรุนแรงภายในครอบครัว ทำให้ลูกเกิดความสับสนหาทางออกที่ผิดๆ ขาดการดูแล อบรมสั่งสอนในทางที่ดี ทำให้ลูกไม่เชื่อฟังพ่อแม่ เมื่อเห็นพ่อแม่ด้มเครื่องด้มแอลกอฮอล์ก็จะตามเกิดพฤติกรรมเลียนแบบและผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจ เมื่อมีการด้มเครื่องด้มแอลกอฮอล์ในปริมาณมากก็จะทำให้ผู้ด้มขาดสติสัมปชัญญะกระทำพฤติกรรมรุนแรงโดยไม่รู้ตัวหรือไม่สามารถควบคุมตนเองได้ จนกระทั่งอาจถึงขั้นประกอบอาชญากรรมขณะมึนเมาสุรา ไม่ว่าจะเป็นการข่มขืน การลักขโมย การชิงทรัพย์ การทำร้ายร่างกายจนกระทั่งเกิดอุบัติเหตุในรูปแบบต่างๆ มีการศึกษาแอลกอฮอล์ในเลือดของผู้ขับขี่ยานพาหนะที่เกิดอุบัติเหตุ พบว่าช่วงอายุ 20 - 24 ปี ร้อยละ 19.5 ได้รับอุบัติเหตุมากที่สุด และมีผลการตรวจระดับแอลกอฮอล์ในเลือดมากกว่า 50 mg% อยู่ในช่วง 101 - 200 mg% ร้อยละ 33.3 มากที่สุดและอยู่ในช่วง 201 - 300 mg% ร้อยละ 29.8 mg% (วรศักดิ์ อินทร์ชัย, 2546)

ผลกระทบต่อทางด้านเศรษฐกิจก็ทำให้เกิดความสูญเสียรายได้ของตนเอง ครอบครัว และประเทศชาติและยังเป็นการเพิ่มภาระในการจ่ายค่าใช้จ่ายในการรักษาบำบัดผู้ป่วยด้วยโรคที่มาจาก การด้มเครื่องด้มแอลกอฮอล์ในแต่ละปีเป็นจำนวนมากและขาดกำลังคนในการทำงานหรือพัฒนา

ประเทศ ผลกระทบจากการที่คนไทยบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพียงแค่ 1 ปี ทำให้ประเทศชาติสูญเสียเงินจำนวนมหาศาลสูงถึง 197,576 ล้านบาท โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ 1) เป็นต้นทุนในการรักษาพยาบาล 5,623 ล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 2.8 2) เป็นต้นทุนจากการสูญเสียผลิตภาพจากการเสียชีวิตก่อนถึงวัยอันควร 128,365 ล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 65.0 3) เป็นต้นทุนการสูญเสียผลิตภาพ(Productivity) จากการขาดงานและการสูญเสียประสิทธิภาพในการทำงาน 62,638 ล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 31.7 4) เป็นต้นทุนจากการบังคับใช้กฎหมายและการฟ้องร้องคดีความ 171 ล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 0.1 และ 5) เป็นต้นทุนจากทรัพย์สินที่เสียหาย 779 ล้านบาท คิดเป็น ร้อยละ 0.4 (สำนักงานสารนิเทศและประชาสัมพันธ์ กระทรวงสาธารณสุข, 2550)

สำหรับปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มมากขึ้นนั้น มีปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในตัวบุคคล โดยเฉพาะปัจจัยการแสวงหาความตื่นเต้นเร้าใจ (sensation seeking) เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งการแสวงหาความตื่นเต้นเร้าใจนี้เป็นความต้องการเพื่อที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่หลากหลาย เกิดความแปลกใหม่ สร้างความซับซ้อนทางอารมณ์ และประสบการณ์ต่างๆ ของวัยรุ่นซึ่งนำไปสู่ความต้องการที่มีความเสี่ยงทั้งทางกายภาพและสังคม โดยที่ความเสี่ยงทางกายภาพ (Physical risk) หมายถึง การเสี่ยงต่อการเจ็บปวดหรือบาดเจ็บของร่างกาย และความเสี่ยงทางสังคม (Social risk) หมายถึง การเสี่ยงต่อความอับอายขายหน้า ความรู้สึกผิด และการสูญเสียคุณค่าหรือความเคารพจากผู้อื่น เพื่อให้ได้มาซึ่งประสบการณ์ดังกล่าว การแสวงหาความตื่นเต้นเร้าใจประกอบด้วยปัจจัยย่อย 4 ประการ ได้แก่ การแสวงหาการผจญภัย (Thrill and adventure Seeking) การแสวงหาประสบการณ์ (Experience Seeking) การไม่ยับยั้งชั่งใจ (Disinhibition) และความรู้สึกไวต่อความเบื่อหน่าย (Boredom Susceptibility) (Zuckerman, 1979)

นอกจากนั้น ยังมีการศึกษาในกลุ่มวัยรุ่นอยู่หลายเรื่องพบว่า แรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มวัยรุ่นและยังเป็นสื่อกลางระหว่างการแสวงหาความตื่นเต้นเร้าใจกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ทำให้วัยรุ่นตัดสินใจที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (Darkes, Greenbaum, & Goldman, 2004; Finn, Sharkansky, Brandt, & Turcotte, 2000; Henderson, Goldman, Covert, & Carnevalla, 1994 อ้างใน Robert Urban, et al., 2008) โดยการศึกษาของ Magid, Maclean, & Colder (2007) มีข้อยืนยันว่าแรงจูงใจเป็นสื่อกลางของความสัมพันธ์ระหว่างการแสวงหาความตื่นเต้นเร้าใจกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยเฉพาะแรงจูงใจส่งเสริม (enhancement motives) เป็นส่วนหนึ่งที่เป็นสื่อกลางในการแสวงหาความตื่นเต้นเร้าใจจากสิ่งกระตุ้นหรือสิ่งเร้าที่เกิดขึ้นอย่างปัจจุบันทันด่วน อาจกล่าวได้

ว่ามีความสัมพันธ์กันระหว่างการแสวงหาความตื่นเต้นเร้าใจกับการดื่มแอลกอฮอล์อย่างหนักในกลุ่มนักศึกษา

เมื่อพิจารณาถึงแรงจูงใจที่มีส่วนทำให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในวัยรุ่นนั้น พบว่า แรงจูงใจมีทั้งแรงจูงใจทั้งภายนอก (external) และแรงจูงใจภายใน (internal) ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ส่งผลให้กลุ่มวัยรุ่นเกิดความต้องการในการตัดสินใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยมีผู้ศึกษาแรงจูงใจคือ Cooper (1994) ได้อธิบายถึงสภาพแรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีอิทธิพลทั้งอิทธิพลภายนอกและอิทธิพลภายใน โดยมีทิศทางของแรงจูงใจในเชิงบวกและเชิงลบ ซึ่งสามารถจัดประเภทของสภาพแรงจูงใจในการดื่มได้เป็น 4 ประเภท คือ (1) แรงจูงใจส่งเสริม (enhancement motives) ซึ่งเป็นการเพิ่มอารมณ์เชิงบวกหรือเพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีอันนับเป็นอิทธิพลภายในในเชิงบวก (2) แรงจูงใจทางสังคม (social motives) เพื่อให้ได้รับผลตอบแทนทางสังคมเชิงบวก นับเป็นอิทธิพลภายนอกเชิงบวก (3) แรงจูงใจเพื่อการเผชิญปัญหา (coping motives) เพื่อลดหรือจำกัดอารมณ์ความรู้สึกในทางลบ นับเป็นอิทธิพลภายในเชิงลบ และ (4) แรงจูงใจคล้ายตาม (conformity motives) เพื่อหลีกเลี่ยงการตำหนิหรือการปฏิเสธทางสังคม นับเป็นอิทธิพลภายนอกเชิงลบ ซึ่งแบบแรงจูงใจของ Cooper นี้ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับประชากรวัยรุ่นและกลุ่มวัยรุ่นอื่น อีกทั้งทิศทางของแรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยังเกี่ยวข้องกับรูปแบบและผลจากการการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากที่กล่าวมาทั้งหมด แสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในนักเรียนที่มีแนวโน้มมากขึ้นและเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เมื่ออายุน้อยลง โดยเฉพาะนักเรียนที่กำลังศึกษาในช่วงมัธยมศึกษาซึ่งเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตที่ถูกสิ่งเร้าต่างๆ ทั้งภายนอกและภายในเข้ามากระทบทำให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อที่จะทำให้เข้าใจความคิด ความรู้สึก เหตุผลของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียน จึงได้ศึกษาถึงการแสวงหาความตื่นเต้นเร้าใจที่ทำให้เกิดแรงจูงใจในการที่จะตัดสินใจดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และนำไปซึ่งเกิดพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในที่สุด เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ใช้ในการวางแผนสร้างนโยบาย ซึ่งจะไปสู่การป้องกัน และมาตรการการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ให้สอดคล้องกับนโยบาย และมาตรการของรัฐบาลที่ได้มีการดูแลในเรื่องเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม เศรษฐกิจและประเทศชาติ และสามารถแก้ไขหรือลดปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นของประเทศในระยะยาวได้ในที่สุด

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่ออธิบายการแสวงหาความตื่นตัวเร้าใจ แรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษา

1.2.2 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแสวงหาความตื่นตัวเร้าใจกับแรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษา

1.2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการแสวงหาความตื่นตัวเร้าใจและแรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษา

1.3 คำถามการศึกษา

1.3.1 การแสวงหาความตื่นตัวเร้าใจ แรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาเป็นอย่างไร

1.3.2 การแสวงหาความตื่นตัวเร้าใจและแรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัศึกษามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะทางประชากรอย่างไร

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเฉพาะนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 ประจำปีการศึกษา พ.ศ. 2552 ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดเชียงใหม่ ทำการเก็บข้อมูลในช่วงระหว่างเดือน มิถุนายน - กันยายน พ.ศ. 2552

1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา

1.5.1 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง ของเหลวที่มีเอธิลแอลกอฮอล์ (ethylalcohol) ผสมอยู่ ได้แก่ สุรา เบียร์ วิสกี้ ไวน์ แชมเปญ บรันดี รัม ยิน ริเคอร์ หรือสาโท เหล้าปั่นผสมน้ำผลไม้ สเปาย เหล้าเสวี วอดก้า เหล้าคอกเทล

1.5.2 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง การที่นักเรียนมัศึกษามีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีอยู่หลายประเภท โดยใช้แบบทดสอบการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สำหรับวัยรุ่น

(Adolescent Alcohol Involvement Scale) (ทรงเกียรติ ปิยะกะ และคณะ, 2545) โดยมีการวัดปริมาณในการดื่ม จำนวนความถี่ ระยะเวลาของการดื่มภายใน 30 วันและ 12 เดือนที่ผ่านมา

1.5.3 แรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง กระบวนการที่ชักนำให้นม้านักเรียนที่ถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าโดยกำหนดทิศทางและความตั้งใจที่จะกระทำในการเลือกและคงไว้ของพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งเป็นตัวกำกับพฤติกรรมที่จะกระทำจงใจให้กระทำหรือคืนรนต่อสถานการณ์ต่างๆ ในเชิงเหตุผลทั้งทางบวกและทางลบ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์บางอย่าง และความตั้งใจที่จะกระทำในการเลือกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยใช้แบบวัดแรงจูงใจในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (DMQ-R : Drinking Motives Questionnaire-Revised) (Cooper, 1994) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบย่อย คือ

1) ด้านแรงจูงใจส่งเสริม (enhancement motives) คือ การเพิ่มอารมณ์เชิงบวกหรือเพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในความรู้สึกที่ทำให้เกิดความสุขสานานจิตใจเบิกบาน น่าตื่นเต้นหรือชอบในสิ่งที่เกิดขึ้นในขณะที่ดื่มอันนับเป็นอิทธิพลภายในในเชิงบวก

2) แรงจูงใจทางสังคม (social motives) คือ การได้รับผลตอบแทนทางสังคมเชิงบวกไม่ว่าจะเป็นในโอกาสพิเศษต่างๆ งานเลี้ยงงานสังสรรค์หรือการเข้าสังคมทำให้สังคมเกิดการยอมรับและทำให้เกิดความสุขสานานภายในสังคมนั้นๆ ที่มากจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นับเป็นอิทธิพลภายนอกในเชิงบวก

3) แรงจูงใจเพื่อการเผชิญปัญหา (coping motives) คือ การลดหรือจำกัดอารมณ์ความรู้สึกในทางลบในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อลืมปัญหาต่างๆ ลดความเครียดหรืออาการซึมเศร้าวิตกกังวล และทำให้เกิดความมั่นใจมากขึ้นนับเป็นอิทธิพลภายในเชิงลบ

4) แรงจูงใจคล้อยตาม (conformity motives) คือ การหลีกเลี่ยงการตำหนิหรือการปฏิเสธทางสังคม ลดความรู้สึกที่จะถูกทอดทิ้งของสังคม กระทำตามที่สังคมต้องการเพื่อให้เกิดการยอมรับของสังคม และกับคนอื่นๆ ใด้ นับเป็นอิทธิพลภายนอกในเชิงลบ

1.5.4 การแสวงหาความตื่นเต้นเร้าใจ หมายถึง การแสดงออกทางพฤติกรรมที่เกิดจากการได้รับสิ่งเร้ามากกระตุ้นทางร่างกายและจิตใจเป็นความต้องการที่จะแสวงหาความแตกต่าง สิ่งแปลกใหม่ ประสบการณ์ที่น่าตื่นเต้น ท้าทายกับจิตใจ การแสดงออกในกิจกรรมที่มีความเสี่ยงอันตรายต่อตนเองและผู้อื่น ขาดการไตร่ตรองและยังคิด แม้ว่าจะอยู่ในขอบเขตหรือนอกขอบเขตของกฎหมายก็ตาม โดยใช้แบบวัดการแสวงหาความตื่นเต้นเร้าใจ (SSS-V: Sensation Seeking Scale) (Zuckerman, 1979) ซึ่งประกอบด้วยปัจจัยย่อย 4 ประการ ได้แก่

1) การแสวงหาการผจญภัย (Thrill and adventure Seeking) คือ การกระดุนจากสิ่งเร้าภายนอกที่ทำให้เกิดความรู้สึกและความแปลกใหม่ ความตื่นเต้นท้าทายกับจิตใจ การทำกิจกรรมที่เสี่ยงอันตราย ซึ่งจะก่อให้เกิดการแสดงพฤติกรรมเสี่ยงออกมา

2) การแสวงหาประสบการณ์ (Experience Seeking) เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหา สิ่งปลุกใจทางอารมณ์และความรู้สึกผ่านวิถีชีวิตที่แตกต่างออกไปไว้ซึ่งแบบแผนจะเป็นความปรารถนาที่จะได้รับประสบการณ์อันหลากหลาย

3) การไม่ยับยั้งชั่งใจ (Disinhibition) อธิบายประเภทของการแสวงหาทางอารมณ์ความรู้สึกที่เป็นแบบแผนประเพณีมากกว่าซึ่งเป็นการแสวงหาความผ่อนคลายและความไม่ยับยั้งทางสังคม อีกทั้งสะท้อนถึงรูปแบบหรือแบบแผนประเพณีของความแตกต่างหรือการประพฤติปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามกฎระเบียบเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมซึ่งเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับและปฏิบัติกัน

4) ความรู้สึกไวต่อความเบื่อหน่าย (Boredom Susceptibility) เป็นสิ่งที่สะท้อนถึงความเกลียดชังในประสบการณ์ซ้ำๆทุกชนิดทุกประเภท งานประจำที่ทำซ้ำๆ หรือสิ่งที่ไม่สนุกตื่นเต้น และคนที่น่าเบื่อหน่าย จึงทำให้เกิดอาการหงุดหงิดกระวนกระวายและเมื่อได้อยู่ภายใต้เงื่อนไขข้อจำกัดโดยไม่สามารถเลี่ยงได้

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1.6.1 เข้าใจถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างนโยบายหรือมาตรการควบคุมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษา

1.6.2 นำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาและสร้างกิจกรรมต่างๆ เพื่อลดปัญหาในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษา